

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

hirdetvénytől kezdve	10 kor.
hirdetvénytől kezdve	4 "
hirdetvénytől kezdve	20 kor.
hirdetvénytől kezdve	5 "
hirdetvénytől kezdve	24 kor.
hirdetvénytől kezdve	6 "

Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével,
szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 228. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 október 6.

Feltűnést keltett

országszerte a budapesti egyetem új rektor magnifikusának, Mihályfi Ákosnak szombati megnyitóbeszéde. A feltűnést fokozta az a körülmény, hogy Mihályfi ugyanis, mint katolikus főpap, ugyanis, mint akadémikus jellegű professzor, szinte támadást intézni látszott a papság egy része ellen, amely szerinte a népmentés fontos munkája elől tulságos mértékben visszavonult a spekulatív lelki élet collájába s a rohanó élettel való szorosabb kapcsolatot elhanyagolta.

„Eddig ugyanis — mondta Mihályfi — a papságnak nem csekély része egy nagy hibában leledzett, amely hibát talán előmozdította a katolikus papságnak a világtól tulságosan elzárt nevelése és gyakran bizonyos egyoldalúságtól nem ment aszkézis is, amely hiba első sorban abból a téves meggyőződésből fakadt, hogy a lelkipásztor csak a hívek lelkének megmentésére és megszentelésére van hivatva s így a nép testi jólétének, anyagi ügyeivel nem is foglalkozhatik. Ennek a felfogásnak számos sajnálatos következménye van. Elsősorban ez a felfogás vágta ki ezt a nagy űrt, amely a papság és világiak között tátong. Egyik a másikat alig érti meg, az egyiknek gondolkozása, eszejárása világnézete idegenszerű a másik előtt. Innét van, hogy sok pap teljesen elvonulva a világtól, a sekrestyében ülve várja a hívőt s nem veszi észre az idők járását, hogy a hívek elkerülik a sekrestyét is, a templomot is.”

A világtól légmentesen elzárkozó papoknak szólnak tehát ezek a sza-

vak, akik azonban — hála Istennek! — legalább minélunk, elég kevesen vannak s a számuk egyre fogy. Mert bár a tudós préposttól s tőlünk is mi sem áll távolabb, mint a papság helytelen irányu laicizálása, mi is föltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a papság az élet megváltozott viszonylataiban is mindenkor a helyén álljon, erkölcsi tőkével, tudományos képzettségével a modern élet fórumain szerepeljen, irányítson s még indifferens kérdéseknél is őrt álljon, nehogy az indifferensnek látszó ügyek rossz irányba terelődjenek s megérjük azt, hogy a pap alakja egyre jobban eltűnjék a társadalmi élet látványáról s maholnap szenzáció-

számba menjen, ha egy-egy pap a népes utcán, a közgyűlés termében, vagy a gyárak műhelyében megjelenik.

A pap az ő hivatásával mindenüvé odatarthat, ahol a kultúrélet megnyilvánulásán át a lélekhöz közel lehet férközni, sokszor talán nagyobb eredménnyel, mint egy szép prédikációval, vagy valamilyen ájtatossági gyakorlattal. A mi papjaink — csekély kivétellel rész is vesznek a társadalmi élet kulturmunkájában, csak arra kell vigyázni, hogy arról a magas piedesztálról, amelyre küldetésük állította, e nem szoros értelemben vett lelki munkájuk közben akár véletlenül is le ne lépjenek!

Anglia és Oroszország.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Az orosz belügyminiszter londoni utjáról visszatérve szenzációs kijelentéseket tett. Többek között a következőket mondotta:

— Anglia Oroszországnak nem barátja. Tilkos hadjáratot folytat ellenünk, amelynek az a célja, hogy bennünket engedelmes szolgájává tegyen Angolországnak.

Az orosz belügyminiszter a koronatanácsoson a következő kérdést tette fel:

— Kérdem én, hogy magunk akarjuk-e kormányozni az országot, vagy idegenekre bizzuk azt. Én az elsőt választom.

Konstantin elfogadta a kormány lemondását.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A király minisztertanácsra hívta össze a kormány tagjait, ahol megkérdezte őket külön-külön, hogy a háború ellen, vagy a háború mellett foglalnak-e állást. A többség a háború mellett nyilatkozott. Ezek után a király elfogadta a kormány lemondását.

Régi olcsó árban kaphatók:
Leibchenek, haskötők, esipőszoritók, mellfűzők csak
Menekülteknek kedvezmény

ROSENZWEIG RÓZA
Midergyárában Szalárdi-u. 9.

A papság tisztelgése az erdélyi püspöknél.

Tegnap délelőtt 10 órakor fogadta Szent László városának káptalanját és központi papságát az egyházmegyéjében oly nagy munkára visszatérő gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök, kit Grócz Béla pápai főjegyző, nagyprépost a következő szép beszéddel üdvözölt:

Szent László király káptalana és sz. László egyházmegyéjének központi papsága megragadja Nagyméltóságod ittlétének alkalmát arra, hogy mély tiszteletének és kegyeletének kifejezést adjon Nagyméltóságod iránt ugyanis, mint apostolutód, ugyanis, mint azon ország rész főpásztora iránt, mely sziate sz. László királyt tiszteli égi védőszentje gyanánt, azon szent Lászlót, kiről egy legendaszerű népmonda azt tartja, hogy midőn egykor Erdélyt adáz ellenség dulta, fölkelte váradi sirjából és az általa épített Boldogasszony temploma előtt álló éreszobrának érelővára ülve, néhány ugrással a szorongatott Erdélyben teremvén, rettentő esatábjával leverte a dúló ellenséget s úgy feküdt vissza sirjába, melynek — fájdalom — ma már csak üres helyét őrizi a váradi püspök és káptalan. Ez a jámbor népmonda szépen szimbolizálja azt a szeretetet, melyet sz. László a szép kis bérces hazarész iránt táplált. De szimbolizálja azt a hatalmat és befolyást is, melyet a jószágos Isten az ő szentjeinek az emberek lelki és testi segítésére enged.

Most is orvul támadó ellenség pusztítja Erdély kies bércseit és mezőit. Mindnyájunk szive vérzik a fölött, de Nagyméltóságod százszorosán, kinek mint atyának látnia kell, mint széledt szét hű papjainak és nyájának egy része és szenvedni az otthontalanság minden keservét. Fogadja ezért Excellenciád szivünk legmélyéből fakadó részvétünket, és azon hő kívánatunkat, hogy az édes Jézus, hazánk Nagy asszonyának hatalmas pártfogására és közös védőszentünk, sz. László király közbenjárására, mielőbb „conterat inimicos nostros, qui in sua feritate confidunt“ (törje össze ellenségeinket, kik vadágukban bizakodnak) és engedje mielőbb Nagyméltóságodnak megérni azt az örömet, mely a mi örömünk is lesz, hogy kedves lelkinyáját otthonában újra összegyűjtse, és azzal a rendithetlen hittel és bizalommal, melynek a főrendiházban oly ékes kifejezést adott és páratlan apostoli buzgalomával vezette tovább is azt a nyáját az üdvösség legelőjén az isteni Pásztor aklába.

Ezen mély tiszteletünk, kegyeletünk, részvétünk és kívánatunk kifejezése után bátrak vagyunk magunkat Excellenciád főpásztori jóindulatába és áldásába ajánlani.

Könnyes szemekkel, mélyen elfogódva köszönte meg az üdvözlést Erdély főpásztora. Megköszönte azt a szeretetet, áldozatkészséget, mellyel elszéledt nyáját a püspök és a káptalan fogadta. Résztét, de különösen szeretetet kér az ő hűséges székelyei számára, kik amily fáradhatatlanok voltak a munkában, most oly erősek a szenvedésben,

kik amily rendületlenül védőbástyái voltak a magyarságnak, most oly szótlanul, zugoldás nélkül fogyasztják a hontalanság keserű kenyereit.

Majd a nagyprépost bemutatta a küldöttség tagjait, kiknek megígérte a főpásztor, hogy ha majd kiverjük áruló ellenségeiket, ismét eljön megköszönni a váradiaknak azt, amit az ő hűvért tettek. Addig is imáikkal kísérjék abban a nehéz utban és nagy munkában, mely reá a szétduolt otthonban vár.

A magyarság vérveszteségének pótlása.

A legsürgősebb feladat.

A háboru már eddig is borzalmas hőzöngőt vágott a nemzetfenntartó férfiak sorában. Az elmaradt házasságok szomorú következményeit csak akkor fogjuk látni, ha majd az utódok veszik át a vezetést.

Ma nincs házasság, csak elenyészően kevés, ma ritka, mint a fehér holló, a keresztes. A háborus nyomorúság közepette a gyermekhalandóság is fokozódik, rovta a szaporodási percent számot. Mi lesz a nép fogyásnak következménye?

Az, hogy az emberiség életében egy egész generáció fog hiányozni. A mostanin kívül később is lesz idő, hogy nem lesznek ifjak, nem lesznek nősülendő férfiak, nem lesznek fiatal házások, majd érett férfiak, végül lesz egy korszak, amikor nem lesznek öregek, akik bölcs tanácsokat adhatnak. S hiányozni fog ezek leszármazó generációja.

Az elnéptelenedés sok lélegész, feltaláló, teremtő, alkotó ész, munka energia elmaradására vezet.

Ez sorvadást jelent majd a tudós, művészet, ipar, kereskedelem terén, mindenütt, hol alkotni, mindenütt, hol teremteni kell és lehet.

Ez ellen csak egy a segítség: a házasság. Nem az immoralitás, nem a többnejűség, mint alacsony kulturájú népeknél, amelyet ezek rögtön elvetnek, mihielyt kulturáldni kezdenek, tehát nem a szabad szerelem amit a családfenntartás gondjait vállalni nem akaró aszfaltbetyáros, buja, romlott, az alkultura hitartottjai akarnak befertőzni az emberek agyába.

A házasság, a papok és köteleességek összességében álló, nemzetfenntartó intézmény az egyetlen, ami helyreállíthatja a háboru által megbolygatott világrendet.

Kényszerre nem lehet gondolni, a kényszer kizárja a házasság alapkelléke: a szabadelhatározás. De az állam és társadalom előmozdíthatja a házassági hajlamot. Elvvé kell jegecsesedni a köztudatban annak, hogy: a nősülésre képes férfiak hazafias köteleessége a nősülés, a családalapítás, mert az ellensúlyozza azt a vérveszteséget, amit a magyarságban az irtóháboru okoz. Az egoista nőtleneket, az aglegényeket ne bohémeknek nézze a világ, hanem legyen az a férfiatlanság, az étellel küzdés terén a gyávaság jelképe. Az állam terhelje joghátrányokkal a nőtlén állapotot.

Állások betöltésénél, választásoknál, — a törvényhatóságokban, — vezető posztóik

betöltésénél akadály legyen a nőtlenség. A nőtlenségi adó a nőtlenekekre, kirovandó hadi árvtartásdíj, miad olyan eszközök, amelyek a nemzeti elvértelenedés ellen hatalmas segítségét jelentenek.

Nemzetmentés ma a nőtlenségi vágnak a maximumig való fokozása. Csak tömeges családalapítás mentheti meg a háboruban hadi érdekekből mindig a legvéresebb pontokra állított, tényleg és aránylag legtöbb vért vesztett magyarságot az elnéptelenedésben jelentkező végelgyengüléstől.

Ebből a nagy nemzeti szempontból nézve a nemzet életét, mindig becsesebb lesz nekünk egy Sztachó Szevér, a bíró, aki 10 gyermeket nevel a hazának, mint egy terméketlen Szilágyi Dezső, s mindig tiszteltebb lesz egy dr. Bozóky Alajos, aki kiváló fiukat nevelt a társadalomnak, mint egy miniszter, akinek házatáján az egyke ütötte fel szegényes főszékét.

Gr. Széchenyi Miklós a menekült gyermekekért.

A megyéspüspök 1000 koronás adománya.

Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök a háboru egész folyamán minden jólköny mozgálokban előljárt emberbaráti szeretetével és bőkezűségével, minden téren érezte, hogy jószágos szive mélyen együtt érez a szenvedőkkel és nyomorgókkal, ott van mindenütt ahol vigasztaló, meleg szavakra, vagy támogatásra van szükség.

Tegnap délelőtt a megyéspüspök Brém Lőrinc kanonok kíséretében meglátogatta a nyugvó állomást, megtekintette a Vörös Kereszt „Jobbkéz“ hölgyeinek buzgó működését. A hölgyek éppen ruhát varrtak és teát főztek a menekült gyermekek részére. A megyéspüspök nagy megelégedéssel nézte a szorgos munkát, azután átment a városi kórházba, ahol Andrányi Gusztáv, a város megbízottja kalszolta az előkelő vendégeket. A püspök érdeklődéssel szemlélte, hogyan készül a gulyás, majd a katonai konyhát is megtekintette.

A látottak felett megelégedését fejezte ki és Pally Lajosné urnó kezéhez ezer koronát adott át azzal a kikötéssel, hogy azt kizárólagosan az erdélyi átvonuló menekült gyermekek céljaira kívánja fordíttatni.

Pally Lajosné azonnal megbeszélést folytatott Cziffra Kálmán főispánnal, akivel elhatározták, hogy a szép adományból cipőt és meleg ruhát vesznek a gyermekeknek és pedig a pénz egy részét azonnal erre a célra fordítják, minthogy nagy szükség van rá. Ezeket a ruhákat szintén a Jobbkéz helyiségében fogják szétosztani a Vörös Kereszt gyűjtőkocsiján begyűlt ruhákkal együtt.

Wekerle a közéletmezés élén.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Alkotmány párti kormány körökből azt az értesítést kaptuk, hogy az élmezési központ élére Wekerle Sándor került, aki maga mellé fogja venni Szeregyi Józsefet,

Petrozsény felszabadítása.

Keleti harctér. Budapest, október 5. (Hivatalos.) Románia elleni harcra. Orsova környékén nyugati irányban csapatainkat visszaszorították. Petrozsénytől délre az ellenség a határhágók felé visszavonul. A Fogarastól előnyomuló szövetséges haderők a városon túl jutottak. Az erdélyi keleti arcvonalról egy erős román támadáson kívül, amelyet Szovátánál visszautasítottunk, más jelenteni való nincs. Az aldunai román átkelés eredménye, amelyet az antant a szokott tuzással hirdetett, a szövetséges vezérkarok jelentéseiből ismeretes. *Az ellenség sokkal rövidebb idő alatt hagyta el a bolgár területet, mint amennyi idő alatt orra léphetett.* Derék dunai flottilánk határozott és bátor fellépése döntő befolyással volt.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonala. Nincs különös esemény.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. Wolhiniában az ellenség minden kísérlete a negyedik hadsereg arcvonalának megintgátására tegnap is teljesen eredménytelen volt. Az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. A Stokhod alsó folyása mentén az ellenség gyengébb előretörései hasonló kudarccal végződtek.

Tüzérségi harcok az olasz fronton.

Olasz harctér. Budapest, október 5. (Hivatalos.) A Karszt fensíkon a tüzérségi harc teljes hevességgel tart. Az ellenséges gyalogság helyenként megkísérelte, hogy támadásra induljon, ágyutüzünk azonban ebben megakadályozta.

A Fleina völgyi arcvonalon a tüzérségi harc tovább tart. A helyzet változatlan.

A Chimonen csapataink a szeptember 23. és október 2. közti időben 35 eltemetett olaszt mentettek ki. Összesen 482 foglyot szállítottak be, 6 géppuskát, 3 bombavetőt, sok puskát zsákmányoltak.

Délkeleti harctér. Budapest, október 5. (Hivatalos.) Albániában a helyzet változatlan. *Höfer.*

Események a tengeren.

4 én este egy tengeri repülőrajunk a Grádó melletti ellenséges repülőállomásra, továbbá a katonai építményekre Monfalconeban, San Vansianóban és Staransanóra igen jó eredménnyel dobott nehéz és könnyű bombákat. Repülőgépeink, dacára a heves ellenséges lövésnek, sértetlenül bevonultak.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

Nagyszebenig megnyílt a közlekedés.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Nagyszebenig már közlekednek a vonatok. A városban lassankint kezd az élet visszatérni. A város vezetősége szabályokat léptetett életbe. A zárórát a kávéházakra 11 órában állapította meg.

Gyilkokos oláh bandák.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: A bolgár vezérkar jelentésében hivatalosan is bejelenti, hogy ma már egyetlen egy oláh katona sincs a Duna bolgár partjain. A jelentés egyszerűen megemlíti azt is, hogy azokban a helységeken, ahol az átkozott oláh katonák átvonultak, a legnagyobb kegyetlenséggel gyilkoltak és gyújtogattak.

Nincs kilátás a békére.

Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A német trónörökös egy amerikai újságírónak kijelentette, hogy a nyugati front áttörhetetlen.

A németek kedvező összeköttetésükkel fogva abban a helyzetben is vannak, hogy keletre csapatokat hozhatnak át. Békére egyáltalán nincs remény, bár mindenki azt óhajtaná, hogy a háboruban megnyilvánuló rengeteg tudás az emberek jólétére és boldogulására lenne fordítva.

Összeomlott angol—francia támadások.

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala. A Sommétól északra levő csapatok az ellenséges gyalogsági támadásokat megelőző erős tüzérségi tevékenység a legnagyobb hevességre fokozódott.

A rohamra induló ellenséges gyalogságot legtöbbször helyen már tüzérségünk lefogta.

Igy teljesen összeomlott egy angol támadás. A Moucett major és Courselette között. A Courselett és Haucourt-pápai között előretörő ellenség csak egy helyen jutott állásunkig, ahol gyalogságunk az angol gyalogságot ennek nagy veszteségeivel legyőzte. Hasonlóképp megfiúsult vonalaink előtt egy Rancourt—Bousavetnél indított francia támadás. Fregieourt és Rancourt között tegnap reggel heves harc indult. Itt néhány árkot elvesztettünk.

A német trónörökös hadserege. A Maas két oldalán élénk tüzérségi harc.

Összelőtt orosz rohamok.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy A Stokhod arcvonalon gyengébb ellenséges csapatok többször eredménytelenül előretörték. Lucktól nyugatra az oroszok minduntalan megújították bőszen támadásaikat. Nem értek el semmit. A támadások hullámain tüzérségünk, gyalogságunk, géppuskák minden alkalommal összelőrdöztek, csak Zubildól északra nyomultak be gyenge csapatok állásunkba, ahonnan rögtön kivettük őket.

Repülőink, akik a táborok, a gyülekezési csapatok és vasúti csapatok ellen intézett sikeres támadásokkal az ellenségben már előző napokon is kárt tettek, tegnap számos bombával felgyújtották a Rosicel pályaudvart és a közeli hadtáp berendezéseket.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala. Különbözőbb jelentőségű esemény nem volt.

Erdélyi harctér.

Petrozsénytől keletre több ízben visszavertünk román támadásokat. A Bánykut vidékén még 2-án támadásra indult második román hadsereg az Ölt völgyben a Sinka mögé visszavonult és tovább északra is hátrált. A Hátszeg-hegységben a Strigyvölgy két oldalán az ellenség hiábavaló veszteségteljes támadásai után a határmagaslataira húzódik vissza. A Duna mentén Orsovánál egy ellenséges előretörés tért nyert.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A Karaormán a kobatinui vasutól keletre az ellenség támadásait épp úgy, mint 2-án, visszavertük.

Macedóniai front.

A Midreplanina magaslattól az ellenség tartja, egyébként a helyzet a Prespa-tó felől egészen a Strumáig változatlan. A Struma balpartján folyó harcokban Jenikej falut ismét elvesztettük.

Ludendorff, első főparancsnok.

Fertőző betegségek a menekültek gyermekei között.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, dr. Cziffra Kálmán főispán elnöklése alatt, amelyen jelen voltak: Lukács Ödön főjegyző, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, dr. Thury Endre kir. ügyész, dr. Mayer László v. főorvos, dr. Dóri István v. ügyész, dr. Istvánffy István árvasszéki elnök, Rádl (dön), dr. Medvigy Gábor, Miskolcay Barna, Sulyok István, dr. Adorján Ármán, dr. Mihelffy Lajos.

A polgármester havi jelentéséből közöljük a következő érdekes adatokat: A közegészségügyi állapot szeptember hónapban kedvezőtlen volt, mivel a halálozások száma 16 al multa felül a születések számát.

A fertőző betegségek közül a kanyaró 11 helybéli és 2 idegennél fordult elő, 2 halálozással; — a roncóló toroklobban 8 helyi és 6 idegen, 1 halálozással; — vörheny 6 helybéli, 1 halálozással, 119 erdélyi menekült, 11 halálozással; — hasihasnyányszív 19 helybéli, 1 halálozással, 15 idegen és 5 menekült, 1 halálozással; — vérhas 1 helybéli, 2 menekült, 1 halálozással; — hólyagos himlő 3 helybéli, 2 idegen, 1 biharmegyei; — járványos agy és gerincagybántalob 2; — hökksurat 3 helybéli 1 halálozással és 4 menekült gyermeknél fordult elő.

A fertőző betegségek csökkentek. A Marosvásárhelyen összegyűjtött, állami menhelyekről menekült 600 gyermek különvontan összezsúfolva érkezett Nagyváradra; köztük 119 vörhenybeteg volt, akik közül elhalt 11. A 600 gyermek megfigyelés végett a katonai járványkórházban helyeztetett el a vörhenybetegek pedig a Szent László járványkórházba szállították.

A menekülő gyermekek között a vörhenybeteg száma 19 ről 72 re emelkedett. Az elkülönítés és fertőtlenítés megtörtént a több betegadás nem fordult elő. Nagyváradot nem fenyegeti a veszedelem.

A Szent László kórházban ápolatott 158 gyermek (köztük 127 menekült), a gyermekkórházban ápolatott 96 fekvő és 321 bejáró beteg.

Született szeptember hó folyamán 42 fiú, 34 leány, összesen 76 gyermek. Elhalt 75 férfi, 69 nő, összesen 144 egyén, akik közül 92 helybéli, 52 idegen, 19 menekült. Öt éven aluli gyermek 53 halt el.

A közbiztonsági állapot, dacára a nővekvő idegenforgalomnak, normális volt. Lopás 182, csalás 8, sikkasztás 20, zsarolás 1, súlyos testisértés 1, könnyű testisértés 4 fordult elő. Letartóztatott 8 egyént, akik a kir. ügyészséghez kísértettek át.

A román bejárás óta a tegnapi 99913 erdélyi menekült utazott át a városon.

Az adók befizetése normális volt; kincstári adóban befolyt 35839 K 47 fillér, városi adóban 21667 K 85 fillér.

Szeptember hónapban kiadtak 39 új iparigazolványt, megszűnt 14 iparüzlet.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A miniszteri leiratok tudomásul vétele után előterjesztették a polgármester jelentését a Magyarország fentartandó emlékei hivatalos jegyzékének tervezése ügyében. A polgármester, dr. Karácsonyi János kanonok véleménye alapján Nagyváradon emlékeként fentartandónak javasolja: a székesegyházat, a püspöki palotát, a várat, a bihari hágónál levő kápolna monostor romjait, a premontreirend templomát, a Rédey-kerti mauzóleumot, Ferenczi szobrász alkotásai

miatt. — A polgármester javaslatát elfogadták.

Ezután a várad velencei közbirtokosság 1916 évi március 12 iki közgyűlésén hozott határozatok ellen Balint Mihály által benyújtott felelkezés került tárgyalásra. A közigazgatási bizottság a felelkezés falytán a közbirtokosságot új határozathozatalra utasította.

Végül építkezési, és kórházi gyógydíj-ügyeket intéztek el.

A pápa és a békedíj.

Az utóbbi hetekben híre járt, hogy a Nobel bizottság nem akarja kiadni ebben az évben esedékes békedíjat s hogy csak a világháború befejezése után ítéli majd oda annak, aki a világbéke helyreállítása körül legtöbb érdemet szerzett. Ismeretes, hogy a díjra világszerte igen sokan ajánlották XV. Benedek pápát azért a fáradhatatlan munkásságért, amellyel a béke gondolatát a harcoló nemzetek között is állandóan fenntartani igyekezett. Tudni kell azt is, hogy a hadifoglyok érdekében a pápa már is nagyon sokat tett és például a rokkantak kicserélése elsősorban az ő fáradozásának köszönhető. Magyarország részéről annak idején Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke szintén a pápát ajánlotta.

Berzeviczy Albert ez ügyben a következőket mondotta a 8 Óras Ujság munkatársának:

— Semmit sem tudok arról, hogy a békedíjat az idén nem adnák ki. Én a magam részéről annak idején a pápa ösztönzését ajánlottam a díjra, hozzájárulván a Magyar Békeegyesület óhajához, amely ennek az eszmének érdekében agitált. Azóta ez ügyben semmi újabbat nem hallottam és nem is kaptam semmielő értesítést ez irányban. Egyébként a Nobel bizottság csak a jelölésre vonatkozólag szokott fölszólítást küldeni egyes testületeknek és a magyar interparlamentáris bizottság tagjainak s így nekem is. Nem szokott azonban külön értesítést küldeni sem az eredményről, sem a közbenső határozatokról. Az eredményt a világsajtó útján hozza mindenkinek a tudomására. Mondani tehát semmit sem tudok róla, igaz e az a hír, vagy se. Az eredményt mindenesetre érdeklődéssel várjuk.

Nagyvárad közlelmezésének mérlege.

A felügyelő-bizottság jelentése

Nagyvárad város közlelmezési ügyosztályának 1915. évi augusztus 15 től 1916. évi augusztus 15 ig terjedő működésének mérlegéről már megemlékeztünk. Az évi mérleget és a működésről szóló jelentést a közlelmezés felügyelő bizottsága átvizsgálta s Székely Sándor biz. elnök és Kelen Béla biz. jegyző elkészültek jelentésükkel, amely teljes elismeréssel emlékezik meg az ügyosztály vezetéséről és működéséről.

A város törvényhatósági bizottsága első kerülő jelentés részletesen kiterjeszkedik az élelmezési ügyosztály működésének minden ágára s konstatálja nemcsak azt az óriási munkát, amellyel az ügyosztály feladatát derekasan megoldotta, hanem a követett

közlelmezési politika célirányos és helyes voltát is teljesen igazolva látja. Az előrelátó helyes vezetésnek és a buzgó munkának, szakértelemnek tudja be a bizottság, hogy a nehéz viszonyok dacára Nagyvárad élelmezése zavartalanul biztosítható volt.

A számadások, könyvek adatai teljesen tisztá és könnyen áttekinthető képét adják az évi óriási forgalomnak, amely messze túlhaladja a legnagyobb üzemek forgalmát, sőt magának Nagyvárad városának is összeforgalmát sokszorosán felülmúlja.

A liszt, cukor, rizs, szesz, szappan, bab, köles kiárusítása révén 528 489 K haszna volt az élelmezési üzemnek, viszont a zsír, tojás, burgonya, kerizgazdaság, baromfi, szentes, danks, vaj, csokoládé és konzervek eladásából 112,361 K veszteség állott elő.

Ha levonjuk a fentebbi nyereségből a fizetések, kezelési költségeket, jutalékokat, valamint a veszteségeket, kifizük, hogy az élelmezési ügyosztály 124,206 K haszonnal zárta le az évet, ami a jövő időre tartalékkul szolgál.

Jelentése végén a bizottság javaslatot tesz, hogy a törvényhatóság az elért szép eredménnyel szemben jutalomban részesítse az ügyosztály tisztviselőit és személyzetét.

Kolozsvári káposzta és a zöldségárusítás.

Az új kertgazdaság. Téli program. Lukács Ödön.

Kolozsvári káposzta érkezett tegnap a város részére s a zöldségpavillonban árusítani kezdte a két szorgalmas kisasszony.

— Mennyi az ára? kérdezték az asszonyok.

— Kilónként 24 fillér.

— Az sok, vélték a vevők.

— Hja, mondta Zilahy Béla Gyula intőző, amit a város maga termelt, az adhatta 12 fillérért, ráfizethetett, de amit drága pénzért hozatott, nem adhatja elcsón.

Igy aztán nagy immel ámmal keltek a szép fehérek káposztafejek.

Lukács Ödön főjegyző ezzel megkezdte ama tervének megvalósítását, hogy télen is ellátja zöldséggel a város polgárságát. Hozat mindent. Helyes. Csakhogy akkor üvegeztessze be a kioszkot, mert szegény leányok lába felfázik a kövön s a a hideg vidáman száguld keresztül a vasrészokon. Gyékényszőnyeg ezen nem segít, ide üvegfal és hályha kell, vagy legalább is védett hely.

A város, mint értesülünk, 120 holdas kerizgazdaságát növelni fogja s produktívá akarja tenni, hogy rá ne fizessen, mert az idén, télen trágyázással, tavasszal öntözéssel teszi intenzívebbé a termelést. De ehhez már most hozzá kell fogni, ilyenkor kézzel kell a melegágyi termelésre. Zilahy Béla Gyula intőző felmentését el kell intézni lehető sörgösen, mert ha az nem sikerül, gondoskodni kell a vezetésről másképen.

S végül Lukács Ödön főjegyző: megtesíteni kell minden más elfoglaltságtól. Az ő dolga egyedül a közlelmezés legyen. A város láthatja a kormány terveiből, hogy élelmezési minisztérium készül. Legyen ná-

lunk készen ennek az új minisztériumnak a főispánja vagy ha úgy tetszik, kormánybistosa.

Alkéren, részegen, esős időben, éjjel.

A kutba esettért 8 napi fogház.

Tegnap tartotta meg első bűnügyi tárgyalását Tátray Kálmán tanácselnök a törvényeséken. A tanács tagjai voltak Vajnovszky Vince és Sztachó Károly, ügyész dr. Bolza Alfonz gróf.

Arról volt szó, hogy Fildán Péter gazda egy téli reggelen bement a kocsmába s ott ivott. Részeg lett. Egyszerre hívták a faluházra, hogy számoljon el a községi kisbirtokosság pénzével. El is ment, de olyan részeg volt, hogy kidobták. Visszament a kocsmába, ment, de hogy ment, visszatértorgott s ott tovább ivott. Este elkészöntek tőle a többiek, ő pedig maradt. Majd éjjel hazament. Ment, mendegélt, Szirnók Gábor tanyájába bekanyarodott s ott beledélt a kutba. Belesett s belefuladt.

Szirnók Gábot ezért vonja felelősségre Tátray Kálmán tanácsa. A vád az, hogy Fildán Péter halálát ő okozta, mert 3 méter mélységű kútját nem látta el korláttal. Így eshetett bele Fildán.

Szirnók Gábor elmondja, hogy bekerítette a kút, de beomlott a kerítés. Azután esett bele Fildán. Az ő telkén nem volt ut.

A tanúk vallják, hogy Fildán tökrészeg volt, mikor hazament a kocsmából. A telken csak akkor jártak, mikor nagy volt a sár. A kut messze volt. Szirnók beakarta keríteni a kút, de rossz volt az ut, nem tudott anyaghoz jutni.

A bíróság 8 napi fogházra ítélte Szirnókot, mert a bíró felszólításának nem engedelmeshedett s a kút nem kerítette be.

Joffre hadiszállásán.

Stockholm, október 5. Nemirovics Cancsenko ismert orosz író a Ruszkoje Szalovo házában közléses megfigyeléseit, amelyeket Joffre környezetében tapasztalt, a hol egy teljes napot töltött. Ezerint a francia hadsereg generalisszimusa már a hajnal első órájában folkeresi dolgozószobáját, ahol munkatársai összegyűlekezve várják. Mielőtt a frontra menne, személyesen beszél tábornokaival és kiosztja parancsait. A dolgozószobában nincs se toll, se tinta, se telefon. Joffre ugyanis minden parancsát színes ceruzával írja meg és szóbeli jelentést követel, mert irtózik a telefontól.

Reggel hét órakor jelenik meg nála Castelnau tábornok, hogy fölolvassa az éjjeli eseményekről érkezett jelentéseket. Ezekben benne vannak mindazok a hírek is, amelyeket a repülőktől, a földérítő osztagoktól és a foglyoktól szereztek. Joffre rendszeresen fölolvastatja a diplomáciai jelentéseket is, mielőtt az asznapra szóló parancsokat kiadná.

Joffre és kísérete délelőtt tíz órakor három nagy automobilon megy a frontra és pedig azon az uton, amelyet már előző este megállapított és amely ut összefüggésben van az asznapra tervezett operációkkal. Joffre a háború huszonnég hónap-

jában 150.000 kilométernél nagyobb utat tett meg automobilon. Ha éjjel utazik, autójában vetnek neki ágyat. Utközben az egyes parancsnokok jelentéssit az utóban ülve fogadja, azonban a fontosabb pontokon leszáll a fedezékekbe és kikérdezi a katonákat.

A francia főparancsnok minden új tálmányt maga próbál ki és a kísérleteknél személyesen jelen van. A szövetséges hadseregek képviselőit rendszeren fogadja. Legutóbb Jelinszkij tábornok volt nála, aki az orosz front eseményeiről referált neki. Joffre, aki nem dohányos és aki tartózkodik a szeszes italoktól, a munkaidőn kívül sohasem beszél a háborúról és ezekben az órákban többnyire humorisztikus olvasmányokkal szórakozik.

Biharmegyében nem rekvirálják a kukoricát.

A miniszter rendelete.

A jelenlegi gazdasági év egyike volt Biharmegyében a legrosszabbaknak. A buza mellett igen gyenge volt a kukorica termés is, úgy hogy a termés alig elegendő a vármegye szükségleti fedezésére. A gazdákat valósággal kétségbeejtette az a gondolat, hogy még azt a keveset is rekvirálni fogják, a mi termelt.

Ezt a bizonytalanságot oszlatta most el a földművelésügyi miniszter, aki a vármegyéhez intézett leiratában tudatja, hogy Biharmegyében nem rekvirálják a tengerit. A rendeletből különben adjuk a következőket:

A földművelésügyi miniszter október 2-án kelt 100.050. számú hivatásnyával elrendelte a tengerikészlet főlegének közszükségleti célokra való igénybevételét a következő vármegyék területén és pedig: Bácsbódog (450), Baranya (100), Bekés (140), Csanád (70), Csongrád (110), Fejér (80), Hajdu (90), Jásznagyunszólók (140), Moson (40), Nyitra (40), Pozsony (40), Somogy (90), Sopron (20), Szabolcs (120), Temes (280), Tolna (70), Torontál (430), Vas (30), Vaszprém (40), Zala (70). A vármegyék neve mellé odairtuk az illető törvényhatóságok területén kukoricával rendszerint bevett földiek hozzávetőleges terjedelmét ezer kataszteri holdban. (Az igénybevétel egyébként Baja, Debrecen, Hódmezővásárhely, Pancsova, Szabadska, Szeged, Székesfehérvár, Ujvidék, Versec és Zombor városokra is vonatkozik.) E szerint Bihar, Pest és Arad, valamint az erdélyi vármegyék, végül pedig a kukoricatermelés szempontjából kevésbé fontos vármegyék kivételével az egész országban, összesen mintegy harmadfél millió kataszteri holdat tevő terület hozamára nézve megindult a rekvirálás. Az igénybevételt a 3172. számú rendelet alapján fogantatosították, amelynek közzétételkor több rendbéli reklamációnk volt, többek között az, hogy egyuttal mindjárt el kellett volna rendelni a rekvirálást. Ez tehát pótlólag megtörtént, azonban most már annál sürgősebb szükség volna a földművelésügyi miniszternek a kormány által jelzett utasításra a házi és gazdasági szükséglet mértékére nézve. Különben a legutóbbi rendelet, főleg ami a szabad vásárlást illeti a most említett vármegyék területén ugyazólvan hatálytalan, mert az alispánnak jogában áll addig, míg a rekvirálandó mennyiség egyéni kivételése befejezve nincs, az adás vételt betiltani és előreláthatóan élnék is majd e jogukkal a rekvirálás zavartalan fogantatosítása érdekében.

Az igénybevételnél eljár a hatóság (főszolgabíró, polgármester), amely kiveti az egyes termelőkre a megfelelő mennyiséget ama összekvantum erejéig, amit az illető törvényhatóságoknak beszolgáltatni kell. — A rekvirált, emberi élelmezésre alkalmas tengeriért októberben a következő árakat térítik meg: közönséges esőves tengeriért 32 koronát, morzsoltért 40 K 50 f, esőves fajtenge-riért 34 K 10 fillért, morzsoltért 43 K 50 fillért; zsák nélkül az állomásra vagy rak- tárhoz való szállítás költségével együtt.

Érdekes vendég Nagyváradon.

Egy nap a Park-szállóban.

Atrajzolta a háború Nagyváradnak, ennek a léha, könnyelmű városnak egész arculatát.

Forgalma megnőtt, meghatványozódott keresztül kasul vonultak rajta katonák, magyarak, osztrákok, németek, külföldiek, svájciak, hollandok, eláhok, amerikaiak, különös nők és még különösebb autók.

Most egyszerűen központ vagyunk. Lakunk itt 90.000-en köztük 3200 menekült, s jönnek folyton alulról a székelyek meg nem szűnő sorban, felülről katonák és érdekes előkelőségek.

Csak egy nap a Parkszállóból, csak egyetlen nagy szállodából.

Itt van Leatyánszky Sándor államtitkár, Kostyál Miklós képviselő, kormánybiztos, mindkettő a bihari gardák ellátása ügyében. Békei Pirkner János miniszteri tanácsos, képviselő, a Vörös Kereszt Egylet főmegbízottja, a Vörös Kereszt újjászervezés ügyében s meglátogatta Fráter Imre dr igazgatót. Brokes Béla, a honvédelmi minisztérium gazdasági főintézője. Rubin Eisensteiner, a cs. k. osztrák államvasutak főfelügyelője.

Lovag Haloki Teofil Bukovina h. kormányzója, Conrad Ottó a Pest M. K. Bank igazgatója, Vass Endre gróf h. főhadnagy, Siegerist Rudolf, a bauxit bánya igazgatója, Gál Jenő dr kriminalista, Pallavicini Örgy gróf családostul, Linau Hermann dr a bauxit bánya h. igazgatója, Kuchendorf Diminik dr főtörzsorvos, Szentandrassy Jenő nagybirtokos, Sigray Antal gróf nagybirtokos, Sztójánovits Zoltán nagybirtokos.

És végül Windischgrätz Lajos herceg, képviselő és kísérete, utaznak a bare-térra.

Sem a szállodák, sem a kávéházak nem panaszkodhatnak. Van bőven vendég, jól fizető, költséző urak.

*** Pénzügyi központ akciója a menekültek érdekében, kapcsolásban a Nagyvárad Takarékpénztárral.** A Nagyvárad Takarékpénztár tisztelettel tudatja, hogy a Pénzügyi Központ, Budapest, tagjai sorába tartozó és a hadműveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénzügyi intézetek oly be-tevőinek, a kik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik letétbe helyezése ellenében és kellő igazolás mellett, a Pénzügyi Központ megbízásából Nagyváradon, Teleky utca 2 szám alatt levő helyiségében a szükségnek megfelelő méltányos összeget a pénztári órák alatt folyósítja.

HIREK

OKTÓBER 6.

Az aradi 18 szomorú évfordulója a mai nap. 67 éve léptek a nemzet örök emléktüvértani a vesztőhelyre, azóta minden évben szenteltünk nekik egy napot, amelyen gyászt ölt a lelkünk az ő emlékére. Harmadik éve, hogy különösen szívünk mélyéből gyászolunk ezen a napon. Harmadik éve, hogy látjuk a népek nagy pusztulását, hogy egy másuttan mennek anyyan és anyyan a vesztőhelyre. Három éve fizetünk már az oroszok Világosért, vért fizetünk, de vért kérünk még nagyobb, amelyet adunk és adunk.

Ellenségeink száma megszorodott, de mi nem törődünk avval, hanem hűségesen, sőt megacélozottan folytatjuk a nagy leszármolást.

Az orosz hiénáknál van még alábbvaló vadállat is: az oláhok pokoli fajzata, az aradi 18 évfordulóján még görososabban megragadjuk lesújtó bárdunk markolatát, hogy szétvágjuk az átkozottak között, akik olesó martaléknak vélik azt a szent földet, amelyet az aradi hős tábornokok s vitéz katonáik védtek és ontották érte drága vért.

A mai napon közbejött akadályok miatt nem lesz megtartva a szokásos gyásztisztelet, azonban szíve fohászával minden hazafi áldozni fog a vértanuk emlékének.

*** Királyi elismerés Fraknoi Vilmosnak.** A hivatalos lap közli, hogy a király Fraknoi Vilmos c. püspököt, nagyváradi kanonokot a Muzeumok és Könyvtárak Országos főfelügyelője tisztétől saját kérelmére fölmentette s ez alkalomból, hogy e tisztében közel két évtizeden át kifejtett önzetlen s buzgó szolgálatáért a hazai vidéki muzeumi és könyvtári ügy terén szerzett kiváló érdemei elismerésül legfelsőbb elismerésével tüntette ki.

*** Október 23-án lesz a tenkei választás.** A tegnap József halálával megüresedett tenkei mandátumot október 23-án töltik be. Tegnap a központi választmány foglalkozott ezzel a kérdéssel. A választmányi ülésen Fráter Barnabás alispán elnököt. Jelen voltak Baranyi András, Gyöngyösi István, dr. Verner Kálmán, Jersák István, Udvarhelyi Béla, Száhlender Károly, Balogh János. A központi választmány első sorban a képviselőház elnökének leiratát tárgyalta a melyben a választásnak 30 napon belül való eszközöltetésére hívja fel a központi választmányt. Ennek alapján a választmány október 23-ára tűzte ki a választás napját. A választás elnökévé dr. Fássy Lajos vármegyei főügyészt választották meg. Az elnök egyszerűsint az első szavazatszedő küldöttség elnöke is. A második küldöttség elnökévé Marossy Antalt, jegyzővé Korbec Ágoston és Kovács Pált választották meg. Helyettes elnökök lettek Sebess Lajos és Petrich Elemér, helyet-

tes jegyzők pedig Sik Béla és Fodor László.

*** Signum laudis.** A király megparancsolta, hogy Schnerek Mihály 37. és Fischer Miksa 70. gy. e. beli tart. hadnagynak a legfelső dícsérő elismerés tudtul adassék.

*** Mengra Vazul titkos tanácsos.** Megírtuk tegnapi számunkban, hogy a király Mengra Vazul nagyzebeni g. kel. metropolitát a titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki. A királyi kéziratot a hivatalos lap tegnapi száma közli.

*** A honvéd tisztiiskola eredményes vizsgálója.** A nagyváradi honvéd tisztiiskola most fejezte be a tanfolyamát még pedig igen szép eredménnyel. Az iskolában a 3. és 4. honvédtisztező önkéntesei tanulták a haditudományt. A vizsgát mind a 109 önkéntes sikerrel letette és pedig kiváló eredménnyel, 60 százalékuk tizedessé, 40 százalékuk őrzetetővé lépett elő. A tanfolyamot Obrincák István ezredes által kijelölt jeles honvédtisztek Szundy Géza százados, Pohly Elemér és Borus Sándor hadnagyk vezették igazi odaadással. Obrincák ezredes meleg szavakban fejezte ki elismerését a szép eredményért.

*** A vitézségért.** A hivatalos lap közli, hogy a 4. honv. gy. e. ben Diószeghy Géza Kárpáti Béla tart. hadnagyk, Bilek Antal, Frank Rezső, Békassy Árpád és Gross Mária hadaródjelöltek, Kaviczki János őrzetető és Szabó Vilmos szakaszvezető a II. oszt. ezüst vitézségi érmét kapták az ellenséggel szemben tanúsított vitézségükért.

*** A menekülők gabonája Nagyváradon.** A román betörés oly váratlanul lepte meg Erdély lakosságának egy részét, hogy gabonakészleteiket nem tudták elszállítani. Ezeket a gabonakészleteket a katonaság szedte össze és a többi élelmiszerekkel együtt megmentette. Az ellenség kezébe jutott gabona és más élelmiszer így igen csekély. A kolozsvári hadbiztonság intézkedésére a megmentett gabonát a belső hadművelési vonal mögött lévő nagyobb központokon s így részben Nagyváradon helyezik el. — Nagyvárad város tanácsát intézkedésre szólította fel a hadbiztonság, hogy a gabona beraktározása iránt intézkedjék. Az iránt is intézkedett a hadbiztonság, hogy a menekülő gazdák gabonájukért kártalanításának és pedig akként, hogy amelyik gazda igazolja, miszerint élelmiszert vagy gabonáját a menekülés helyéről a katonaság elszállította, annak bármely m. kir. adóhivatal azonnal kifizesse a gabona teljes, maximális árát. Nagyvárad város tanácsa az átirat folytán úgy intézkedett, hogy gondoskodik a gabona elhelyezéséről részint a közraktárakban, részint más raktárakban. Azonnal értesítik a kolozsvári hadbiztonságot, hogy Nagyváradon van elég főrőhely a megmentett gabona részére.

*** Adomány a Katholikus sajtóalaprak.** Gyöngy János egy koronát küldött szerkesztőségünkbe a Katholikus sajtóalaprak, amit ezennel köszönettel nyugtáznak.

*** A tanítók és tanárok beszerzési csoportjának gyűlése.** A nagyváradi tanítók és tanárok beszerzési csoportja vasárnap, a tagjait érdeklő nagyfontosságú ügyekben közgyűlést tart. A közgyűlés helyét s idejét a vasárnapi lapokban közli az elnökség.

*** Felmentettek álhire a törvényszéki elnökről.** Egy reggel megjelenő kisméretű ujság azt a jámbor chajtását a hadseregszállítóknak öntötte forrátságba, hogy Balás Elemér dr. törvényszéki elnököt áthelyezik valahova főügyész helyettesnek. A kávéházi jogi tudatlanságnak összes tyukprókatori erőlködésével megírt kis sületlenségre ez a válasz: a törvényszéki elnököt senki igazolásra nem hívta fel, semmiféle címen nem helyezhetik át, mert nem helyezhető át. A sajtó elvadulásának, az olvasó közönség tájékozatlanságára való spekulációnak s állandóan megtévesztő gonosz működésének jele ez a kis cikkcske, amely alkalmas arra, hogy a kivételes hatalom igénybevételének gondolatát megvalósításra vezesse. Akik állandóan hazug híreket közölnek s az államhatalom funkcionáriusait gyalázzák vagy azokról álhireket, jogosulatlan förmedvényeket közölnek, kártevők, akiktől a jogot, melyet visszaélnek, el kell venni s katonai felmentésüket meg kell szüntetni.

*** Népfelkelők bevonulásának elhalasztása.** A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 20100 eln. 1916. száma távirati rendelete alapján közhirrre teszem, hogy az 1866—1884. évi születésű népfelkelők bevonulása elhalasztatott. Az október hó 2-ára behívott 1866—1871. évi születésű népfelkelők november hó 3-ára, az október hó 10-ára behívott 1872—1884. évi születésű népfelkelők november hó 16-ára fognak új hirdetmény útján behivatni. Az új bevonulási határidők érvényesek az önkéntes belépés folytán besorozott egyénekre is. Egyes népfelkelők azonban a szükséghez képest behívójegyvel előbb is behivatnak. Az október hó 2-ára, illetőleg 10-ére már kiállított behívójegyek érvénytelenek s helyettük újabb behívójegyek fognak kiállítani. Nagyvárad, 1916. október 4. Elemér Ferenc katonügyi tanácsnok.

*** A Kath. Népszövetségi Otthon könyvtárának a váradvelencei román. kath. kör 39 db. könyvet ajándékozott.** Ez uton is halás köszönetet mond érte az igazgatóság.

*** A 3000 korona rejtélyes eltűnése.** Weinberger Lajos magyar utcai borkereskedő tegnap reggel arra ébredt fel, hogy kabátja zsebéből, mely az ágya mellé volt helyezve, eltűnt 3190 koronája. A lakásban nem aludt családján kívül senki. Az előszobája ajtaját ugyan nyitva találta, de belül benne volt a kulcs és a kapu is zárva volt. Weinberger ijedtében nem is nyitotta ki a kaput, hanem egy rövidebb uton, az ablakon keresztül ment fel a rendőrségre. Ehrlich Imre fogalmazóhoz panaszával. A rendőrség természetesen megindította nyomozást, hogy miképen tűnhetett el a háromezer egynehány korona.

*** Felülfizetések a menekültek javára rendezett háborus délutánon.** A menekültek javára a Katholikus Kör Szent László termében vasárnap délután rendezett háborus délutánon a következők fizettek felül: Dr. Karácsonyi János, az Immaculata intézet 10—10, dr. Fráter Imre, Pálffy Lajosné, Klein Magduska, Gárdos Józsefné 5—5 korona, N. N. 360, N. N. 1 korona, N. N., N. N. —80—80, N. N., N. N., —60—60, F. J. —40 fillér. Összesen 47 korona 80 fillér. A háborus délután tiszta jövedelme tehát 200 korona. A rendezőség ezuton mond köszönetet az adakozóknak, a Jobbkéznek s mindazoknak, kik közreműködésükkel hathatósan elősegítették a háborus délután sikerét.

1916.
* A
elárus
jegyek
XXXVI
árusító,
(Nagyvá
994) me
Osztyáls
kedvelő
szereze
88501—
számso
pig kaph
f. hó 27
érdeklő
A sorsje
nyed 3
jegyek
hetők a
hához
* T
Szerda
kovszky
ban. Kö
lángra
ágyne
két koe
vid idő
mintegy
től Ehr
detektiv
lati szem
mérnök
* V
keresteti
őket ele
tanítja.
erdőmér
* F
toilette
ellen. H
Farkas
várad, I
* E
Ára 1 k
Farkas
közny
* G
dai gya
hadmen
korlatta
vétetik.
ben Zol
Öszi
nyök,
titása
lengy
kote
H.
kelme
Gyar t
Fis
Tan
leán
képe
* E
vegytis
Apolló
7/B. Te

*** Az osztályosjegyek új fő-elárúsítója.** A m. kir. szab. Osztályosjegyek elárúsítását a most következő XXXVII ik sorsjátéktól kezdve az új fő-elárúsító, az **„Ujvárosi Takarékpénztár r. t.”** (Nagyvárad, Szent László tér 5. Telefon 994) megkezdte. Az új fő-elárúsító az Osztályosjegyek igazgatóságától sikerült a kedvezőbb számokból megfelelő mennyiséget szerezni s így a 64304-64325, 86339-86349, 88501-88524 és 92101-92124 ig terjedő számsorozatok, amelyek még néhány nappal kaphatók, tekintve, hogy a huzás már a hó 27. és 28. án lesz s az eddigi nagy érdeklődést tekintve, mihamarabb eladatnak. A sorsjegyek árai: Nyolcad 1 K 50 fill., negyed 3 K, fél 6 K, egész 12 K. A sorsjegyek megrendelése telefonon is eszközölhető a 994 sz. telefonon s azt kívánatra házhoz küldik.

*** Tűz a volt csendőriszkolában.** Szerda este 8 óra előtt tűz ütött ki a Rulikovszky ut mellett levő volt csendőriszkolában. Körülbelül a tűzhelyről kipattanó szikra lángra lobbantotta a felatározott katonai ágyneműket és pekrőceket. A tűzoltóság két kocsival ment ki a színhelyre, ahol rövid időn belül elfojtották a lángokat. A kár mintegy 2000 koronára tehető. A rendőrségtől Ehrlich Imre fogalmazó és Méhes Lajos detektív mentek ki. Ma délelőtt tűzvizsgálati szemlét fog tartani a rendőrség és a mérnöki hivatal.

*** Vidékre fiatal katolikus nevelőnő** kerestetik fiú és leány (6, 7 éves) mellé, ki őket elemi iskolára, németre és zongorára tanítja. Pényhépe ajánlatot kér Békffy erdőmérnöknek. Vaskóh.

*** Forcra a legjobb és legbiztosabb** tolette szer kéz, láb- és hónaljizzadás ellen. Hüsit! Szagtalanít. Ára 150. Kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** Polcsokirtó NOXIN biztos szer.** Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István „Apollo” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Gépiró kisasszony** több évi irodai gyakorlattal, mint levelező, valamint hadmentes fiatalember több évi irodai gyakorlattal segéd könyvelőnek jó fizetéssel felvétetik. Komlós Testvérek üvegkereskedésében Zöldfa-utca 13.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.
HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógógyárában
Nagyvárad.
Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

Fischer Ervin Zeneiskolája
Szalárdi-utca 21. sz.
Telefon 14-74.
Tanfolyam a polg. és felsőbb-leányiskolai énektanításra és képesítő oklevél megnyerére.

*** Eczet készítéséhez alkalmas garantált** vegytiszta **eczetsav** kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13-02.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő leg-szebb díze. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, milttesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 250 K. Kapható: Farkas István „Apollo” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

*** Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság és az erdélyi menekültek betétjei.** Az Általános Takarékpénztár tudatja, hogy a Pénzügyi Központ Budapest tagjai sorába tartozó és a hadműveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénzügyintézetek oly betevőinek, akik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik letétbe helyezése ellenében és kellő igazolás mellett, a Pénzügyi Központ megbízásából Nagyváradon a Bémer tér 2. szám alatt levő helyiségben a szükségesnek megfelelő méltányos összeget a pénztári órák alatt folyósítja.

Legújabb táviratok.
Petrozsény a második felszabadítás után.
Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) A munkapárt helyiségeiben a képviselők nagy örömmel fogadták Petrozsény felszabadításának híreit. A bánya igazgatóságától érkezett jelentés szerint Petrozsényben minden ép. Holnap a bánya igazgatósága Petrozsényba utazik.

Összegyűjtötték a görög hadiszereket.
Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) A görög vezérkar az összes hadianyagot Larisába gyűjtötte össze. Ennek az intézkedésnek nem találnak kellő magyarázatot.

Vörös könyv Romániáról.
Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Külügyi kormányunk Romániáról vörös könyvet fog kiadni.

Mangra Vazul a hercegprimásnál.
Budapest, október 5. (Saját tudósítónktól.) Mangra Vazul metropolita meglátogatta a hercegprimást, aki hosszabb ideig fogadta.

SZÍNHÁZ.
Heti műsor:
Pénteken: Bánk-bán.
Szombaton: Mágus Miska
Vasárnap délután: Tündérlaki lányok.
Vasárnap este: A gésák.
Diszeloadás.

Október 6. a színházban.
A vértanuk emlékünnepe alkalmából a Szigligeti színház társulata ma este diszeloadást rendez.

Erre az alkalomra Katona József történelmi tragédiája kerül színre, a jelentősebb szerepekben a következő szereposztással: Gertrudis — Gszdy Aranka, Melinda — Kassits Eszter, Isidorné — H. Körössy Juci, Bank — Bihari Ákos, Petur — Sik Rázsó, Tiborcz — Rákosi, Biberach — Tóth Elek, Oltó — Zsoldos.
Az előadás iránt a közönség körében, mint évente ezen a hazafias ünnepen, most is, meleg érdeklődés nyilvánul.

VIGADÓ mozgószínház	Pénteken. A fattyu. Társadalmi dráma 4 felv. Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.
URANIA mozgószínház	Pénteken. Vérző szívek. Dráma 4 f. Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.
APOLLÓ mozgószínház	Pénteken. Dzsingel leánya. Dzsingel dráma 3 felv. Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK.	
Teás készlet aranyozással 6 személyre	6 kor.
Kávés készlet aranyozással 6 személyre	6 "
Feketekávés készlet tálca-val Roccoco 6 személyre	6 "
Mosdó készlet finom fayence	8 "
Ebédlő készlet aranyozással 6 személyre	24 "
Függő lámpa csigás felszerelve	16 "
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre	4 "
Gyümölcs készlet majolika 6 személyre	4 "
China ezüst cukortartó 6 személyre	5 "
KÉPKERETEZÉS izlésesen elkészítve.	
ABLAK ÜVEGEZÉS pontosan előnyös árakban lesznek készítve.	
KOMLÓS TESTVÉREK azelőtt Heller Testvérek Uveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése. Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz. :: Telefonszám 372. ::	

Főszerkesztő: **DR. KRÜGER ALADÁR**
Felelős szerkesztő: **DR. PAPP KÁROLY**

**Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladéküzletem,**

katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
vőim továbbbizives párfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az inasotthon mellett.)

Katonák! Bevonulók!

Figyelmébe ajánljuk a „Hófehérke“
Harisnya-áruházban előnyös árak-
ban kapható téli kötött-tábori fel-
szereléseket.

Vigyázzanak

a „Hófehérke“ védjegyre és cégre
!! Szent László-tér Sas palota !!
akik arra ügyelnek azok **egészségükre**
is vigyázzanak.

Kivonat legújabb s lager cikkemből:

Téli tricó ing, vagy nadrág	K 7, 8, 9, 10, 12.
„gyapjú ing „	„ 11, 13, 15.
Tevezőruwetter v. mellény	„ 16, 20, 30, 40.
„ érmelegítő	„ 1'20, 2'20
„ lábszárvédő	„ 5, 6, 7, 9.
„ hóspka	„ 4, 5, 6.
„ téli harisnya	„ 160, 196, 3, 5.
„ keztyű	„ 160, 2, 3, 6, 10.
Csavar lábszárvédő reklam ár	K 6, 750, 9.

Ugyancsak gazdag választék női téli hol-
mikban, harisnya, keztyű, kötött és selyem
kabát, lélekmelegítőben.

Vigyázzon a „Hófehérke“ cégre és védjegyre.

Erdélyi menekültek betéteire

a Pénzüntézet központ megbizá-
sából méltányos előleget folyósít

A Nagyváradi Hitelbank r.-t.

Zöldfa-utca 2 szám.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtos
ágyak eredeti gyári áron
kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

IZSAK LIDIA
elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

életben.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyes
tartók, melltartók és baskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélek-
melegítők, valamint az ösz-
szes kötött ruházatok, leg-
jobb és legolcsóbb beszer-
zési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejáratnál.

Kéretik cégünket öszezenemlévesíteni

**Gazdasági és Iparbank
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

nagyváradfiókjá.

Saját tőke 145.000,000 korona.

Sürgős szükséglet a készpénzforgalom megszorítása! — Teljesítjük fizetéseinket készpénz igénybevétele nélkül!

Aki banknál számlát nyittat és csekket fizet, a készpénznélküli forgalmat elősegíti és nemcsak a köznek, hanem saját magának is hasznos szolgálatot tesz.

Mindenkinek a legkedvezőbb feltételek mellett csekk- és folyószámlát nyitunk.

Az összes bankszerű műveletek lebonyolítását vállaljuk és készséggel adunk mindenkor felvilágosításokat

Magyar Általános Hitelbank

Nagyváradfiókjá, Rákóczi-ut2.

Központ: Budapest V. Dorottya utca 5-7. V. József-tér 3-4 Vidéki fiókok: Brassó (az idő szerint Budapest) Debrecen, Fiume, Győr, Kassa, Kecskemét, Nagyvárad Pécs, Pozsony, Szabadka, Temesvár, Belgrád

A Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca 3.

**Erdélyi menekültek
betéti-könyveire**

készséggel folyósít azonnal méltányos előlegeket.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben úgy kisebb, mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabútorok fülkékben beraktározásra elfogadtatnak. Termények beraktározására való száraz pincék, továbbá boros pincék, istállók és kocsiszínak állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes
házban két és három
szobas lakások kiadó,
(Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze rodában Bémer-tér 3.